

IZBA WYDAWCÓW PRASY

SEKRETARIAT SEKRETARZA STANU
MINISTERSTWO KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

wpl.
dn.

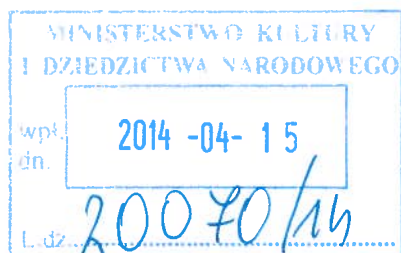
15 KWI. 2014

685

L.dz.

P. Dyr. K. Kościelni
15.04.
Stowarzyszenie Wydawców
REPROPOL

Warszawa, 14.04.2014

Pan

Piotr Żuchowski

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze!

W związku z Pańskim pismem z dnia 12. marca 2014 r. (znak DWIM/425/14) przedstawiamy poniżej stanowisko Izby Wydawców Prasy oraz Stowarzyszenia Wydawców REPROPOL w sprawie Programu na rzecz ochrony praw autorskich i praw pokrewnych 2014–2016.

Pragniemy podkreślić wysoką wartość przygotowanego projektu i to zarówno ze względu na jego wnikliwość i pogłębioną analizę tematu, jak zwarte przedstawienie dotychczasowego dorobku Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych oraz zauważenie konieczności zmian dotychczasowego podejścia do zwalczania naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych ze względu na rozwój nowoczesnych technologii. W naszej opinii, autorzy projektu bardzo trafnie opisują także założenia programu działań na rzecz ochrony omawianych praw, które – z jednej strony – powinny opierać się na rozpoznaniu wykorzystywanych przy naruszeniach praw autorskich a także – z drugiej strony – na podnoszeniu poziomu świadomości i przygotowania zawodowego służb i organów władzy publicznej. Z zadowoleniem zatem przyjmujemy deklarację MKiDN o konieczności oraz chęci przeprowadzenia badań, które ukazałyby skalę, natężenie oraz modele dystrybucji treści i sposoby uzyskiwania korzyści majątkowych z naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych. W tym zakresie jesteśmy gotowi służyć wszelką pomocą, jak i posiadaną wiedzą przy prowadzeniu analizy rynku prasowego. W pełni zgadzamy się także z postulatem utworzenia w strukturze krajowego sądownictwa powszechnego specjalistycznych wydziałów rozpatrujących sprawy z zakresu własności intelektualnej.

Oceniając zatem wysoko przedłożony do konsultacji projekt, pragniemy zwrócić szczególną uwagę na kilka kwestii, które – w naszej opinii – powinny znaleźć się w omawianym dokumencie. Nasze „uwagi szczegółowe” zamieścimy zgodnie ze strukturą dokumentu i w przyjętej przez autorów kolejności omawianych zagadnień.

Uwagi szczegółowe

1. Naruszenia praw autorskich i praw pokrewnych w Polsce – opis zjawiska

Niewątpliwie, co zresztą zauważają sami autorzy przedmiotowego projektu (m.in. cytując raport MSW – skala naruszania praw autorskich i pokrewnych w Polsce gwałtownie rośnie. Rzeczywiście, w *środowisku cyfrowym powstał złożony system, w którym korzyści finansowe odnoszą różne podmioty gospodarcze: właściciele stron, dostawcy usług internetowych (np. hosting), usługodawcy (chmura), operatorzy telekomunikacyjni, reklamodawcy, pośrednicy reklamowi, firmy obsługujące płatności, wyszukiwarki czy serwisy społecznościowe* (projekt s. 10). Trudno sobie wyobrazić szybki i skuteczny sposób walki z tak liczną grupą podmiotów, inny niż ograniczenie opłacalności ich działalności, poprzez odcinanie podmiotów biorących (bezpośrednio lub pośrednio) udział w naruszaniu praw autorskich i pokrewnych od źródeł finansowania. Na szczególną uwagę w tym względzie zasługuje inicjatywa „follow the money”, która cieszy się poparciem władz UE i jest powoli wdrażana w kilku Państwach członkowskich. Ze swojej strony chcielibyśmy zwrócić uwagę Ministerstwa na zaawansowanie prac niemieckiego środowiska, gdzie finalizuje się właśnie wprowadzanie tzw. czarnej listy serwisów, do których nie będą kierowane reklamy. Prace te koordynowane są przez *Zentralverband der deutschen Werbewirtschaft*. Wydaje nam się, iż należy także w Polsce zacząć prace nad wdrożeniem odpowiednich rozwiązań, przy czym pomocne w tym względzie będzie doświadczenie niemieckich kolegów. Ministerstwo mogłoby – w naszej opinii – być inicjatorem takiej akcji (o czym będzie jeszcze mowa w punkcie 2 c), przy okazji uwag do celu strategicznego nr 4).

W opisie zjawiska naruszania praw autorskich w Polsce brakuje – z naszego punktu widzenia – jednego ważnego aspektu, jakim jest wtórna nielegalna sprzedaż prasy na bazarach, dworcach kolejowych itp. Często oryginalnie „zafoliowane” tytuły, pochodzące najczęściej z kradzieży, bądź to z magazynów, bądź ze skupów makulatury, sprzedawane są po cenie niższej nawet o połowę, niż cena okładowa. Zapomina się przy tym, że egzemplarz nie wprowadzony do obrotu (a więc niezakupiony przez indywidualnego czytelnika) pozostaje własnością wydawcy. Również w tym przypadku niezbędne jest podniesienie świadomości społeczeństwa, którego znaczna część może nie zdawać sobie sprawy z faktu, iż kupowanie tego typu artykułów jest niezgodne z prawem.

Pragniemy jeszcze zwrócić uwagę na pewną niezręczność redakcyjną, która jednak ma istotne znaczenie. Wśród najistotniejszych problemów i sposobów naruszania praw autorskich i pokrewnych, wymienia się m.in.: *bezprawne wprowadzanie do obrotu usług świadczonych w społeczeństwie informacyjnym obejmujących m.in. elektroniczne zwielokrotnianie baz danych, czy artykułów prasowych w ramach komercyjnego monitoringu gazet i czasopism, a następnie ich dystrybucja i publikacja* (s. 8 na dole). W pierwszym akapicie zaś na następnej stronie (s. 9) stwierdza się, iż nieuprawnione korzystanie z utworów przez niektóre instytucje zajmujące się monitorowaniem mediów, to odrębny problem.

2. Ekonomiczny wymiar naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych

Jak już wspomnieliśmy na wstępie, analiza zjawisk naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych oraz – szerzej – praw własności intelektualnej, jest niezbędna dla wypracowania funkcjonalnych rozwiązań naruszania praw i realnej poprawy sytuacji w tym zakresie. Ko-

nieczne jest zatem przeprowadzenie odpowiednich badań, o czym mowa jest także w 4. celu strategicznym. Tak, jak powyżej, deklarujemy chęć współpracy i oferujemy wszelką – dostępną w ramach naszych możliwości – pomoc. Wydaje nam się jednak, iż badania te powinny uwzględniać szczegółowe wyliczenia dotyczące rynku polskiego, a także wpisywać się w ogólne badania rynku UE, które zostały zapowiedziane przez Komisję Europejską podczas Kolegium 5. grudnia 2012 roku, wraz z powołaniem grup roboczych „Licencje dla Europy”. Dlatego też Ministerstwo powinno zaapelować do odpowiednich organów UE o realizację tego zobowiązania (np. w ramach celu strategicznego nr 6).

3. Egzekwowanie praw autorskich i praw pokrewnych w Polsce

Jak słusznie zauważają autorzy omawianego projektu, kluczowe znaczenie dla poprawy ochrony praw autorskich i praw pokrewnych ma kwestia egzekwowania praw autorskich i praw pokrewnych. W tym sensie – rzeczywiście – procedury wynikające z dyrektywy 2004/48/WE nie są wystarczająco skuteczne. Niestety, pomimo zapowiedzi KE z 2012 roku, prace nad rewizją dyrektywy zostały wstrzymane. Również w tym zakresie, ze względu na międzynarodowy charakter Internetu, Ministerstwo powinno – ponownie w ramach celu strategicznego nr 6 – próbować inicjować zmianę obecnego stanu rzeczy na forum międzynarodowych.

W zakresie działań, jakie należy natomiast prowadzić na poziomie krajowym, bez wątpliwości słuszność ma MKiDN, twierdząc, iż konieczne jest wypracowanie rozwiązania systemowego polegającego na większym zaangażowaniu pośredników w zwalczanie i zapobieganie piractwu. Należy jednak zauważyć, iż niezbędne jest tutaj odpowiednie działanie legislacyjne nie tylko z zakresu prawa autorskiego, ale także w zakresie innych regulacji, przede wszystkim ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną. W przeciwnym bowiem razie, pomimo dobrych rozwiązań prawnoautorskich (o czym jeszcze w punkcie 4 e) poniżej), pośrednicy – korzystając z szeroko rozumianych wyłączeń od odpowiedzialności będą w stanie rozmontować cały system i uniemożliwić poprawę sytuacji.

Koniecznym wydaje się także szybkie powołanie specjalistycznego Sądu Własności Intelektualnej. Argumenty MS, iż nie jest to konieczne, gdyż spraw z zakresu ochrony praw autorskich jest w Polsce bardzo mało, należy podważyć, gdyż taki stan rzeczy wynika m.in. z faktu, iż postępowania są długotrwałe i przez to związane ze znacznymi nakładami finansowymi, a ponadto gro spraw jest umarzanych ze względu na rzekomy brak możliwości wykrycia sprawcy czy niską społeczną szkodliwość czynu.

4. Cele strategiczne, cele pośrednie i sposoby działania

a) Cele strategiczne nr 1 i 2

Nie powtarzając uwag zgłoszonych powyżej, pragniemy zauważyć, iż w opisie celów strategicznych nr 1 i 2, mowa jest jedynie o prowadzeniu szkoleń dla pracowników służb oraz dla prokuratorów i sędziów. W naszej opinii – należy w konkretnych sposobach uwzględnić konieczność powołania specjalistycznego sądu własności intelektualnej. Oczywiście, będzie się to bezpośrednio wiązało z koniecznością przeprowadzenia odpowiednich szkoleń, ale te – i tak są obecnie prowadzone, co jednak nie przynosi wymiernej poprawy sytuacji. Powołanie sądu, jako cel strategiczny, będzie – w naszej opinii – mocniejszym postulatem, w ramach

którego należałoby już obecnie zmodyfikować lub uzupełnić programy przygotowywania pracowników służb, prokuratorów i sędziów do pełnienia zawodu na poziomie edukacji w branżowych szkołach czy podczas aplikacji, tak, by zapewnić w przyszłości ciągłość działalności tego typu sądu.

b) Cel strategiczny nr 3

W zakresie realizacji tego celu brakuje działań zmierzających do zwalczania tzw. wtórnej nielegalnej sprzedaży prasy, o której pisaliśmy już powyżej w punkcie 1.

c) Cel strategiczny nr 4

Ogólny opis celu strategicznego nr 4 zawiera wprawdzie odniesienie do akcji „follow the Money”, ale w realizujących go celach pośrednich czy sposobach realizacji, nie ma już stosowanego odniesienia do wdrożenia tego typu akcji w Polsce. Niewątpliwie niezbędne też jest przeprowadzenie – obok opisanych i zaplanowanych badaniach rynku prasowego i wydawniczego oraz runku gier komputerowych – analizy podatkowej i metod wyprowadzania podatków poza kraj czy nawet poza całą UE.

d) Cel strategiczny nr 5

Niewątpliwie, prowadzenie szeroko zakrojonych działań edukacyjnych jest potrzebne. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż odpowiednie programy szkoleniowe, powinny także zawierać informacje o konsekwencjach nielegalnego korzystania z utworów i ewentualnych sankcjach. Samo bowiem działanie informacyjne, będzie mniej skuteczne. W tym sensie można myśleć o prowadzeniu szeroko zakrojonej kampanii promocyjnej. Nie należy zapominać, iż jakiegokolwiek naganne zachowanie, które nie jest sankcjonowane (np. ze względu na słabą egzekucję prawa), nie zostanie wyeliminowane poprzez same tylko działania edukacyjne.

Na marginesie warto skorzystać – ponownie – z dorobku naszych zachodnich sąsiadów, którzy podczas implementacji dyrektywy o egzekwowaniu praw własności intelektualnej (2004/48/WE) wprowadzili odpowiedni zapis do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (§ 101), pozwalający łatwo uzyskiwać dane posiadaczy adresów IP, co pozwoliło w bardzo szybkim tempie ograniczyć popularność serwisów P2P.

e) Nowy cel strategiczny nr 7

Stoimy na stanowisku, iż priorytetowym zadaniem w zakresie zwalczania piractwa w 2014 roku, powinno być pilne znówelizowanie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zakresie przepisów o dozwolonym użytku, co jest konieczne z uwagi na opublikowane sprostowania tłumaczenia polskiej wersji dyrektywy 2001/29/WE. Jak wiadomo, do chwili obecnej ukazały się trzy sprostowania przedmiotowej dyrektywy.

Dostosowanie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych do prawidłowej i opublikowanej wersji dyrektywy jest nie tylko zobowiązaniem członkowskim Polski, ale również gwarantem skuteczniejszej ochrony praw autorskich i pokrewnych.

Nieprecyzyjne implementowanie dyrektywy stworzyło bowiem olbrzymi obszar nielegalnego korzystania z gazet, czasopism oraz materiałów prasowych w nich publikowanych. Mowa tu w szczególności o art. 25 i 30 polskiej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, które są wykorzystywane do prowadzonej na masową skalę działalności polegają-

cej na biznesowym dostarczaniu zbiorów artykułów i innych materiałów prasowych w usługach monitorowania mediów, a także do dokonywania przedrukach materiałów prasowych w usługach internetowych podmiotów nieprowadzących działalności prasowej w rozumieniu ustawy Prawo prasowe.

Uwagi końcowe

Izba Wydawców Prasy oraz Stowarzyszenie Wydawców REPROPOL wysoko oceniają przygotowany przez MKiDN projekt „Programu na rzecz ochrony praw autorskich i praw pokrewnych 2014-2016”. Pomimo tego, w naszej opinii, należy nieznacznie uzupełnić przedłożony projekt, w szczególności o kwestie związane z:

- konieczności nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych do stanu zgodnego z dyrektywa 2001/29/WE;
- utworzeniem Sądu Własności Intelektualnej, wraz z odpowiednią modyfikacją programów szkoleniowych i przygotowawczych do prowadzenia zawodu pracowników służb, prokuratorów i sędziów;
- przeprowadzeniem dodatkowych badań rynku pod kątem „wyprowadzania” podatków.

Z wyrazami szacunku

PREZES IWP
Wiesław Podkański

PREZES
Maciej Hoffman